

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ – LA REGLE DU JEU

Σκηνοθεσία: Ζαν Ρενουάρ

Σενάριο: Ζαν Ρενουάρ, Καρκ Κοχ

Ηθοποιοί: Μαρσέλ Νταλιό, Νόρα Γκρέγκορ, Πολέτ Ντιμπόστ, Ρολάν Τουτέν, Ζουλιέν Καρέτ, Ζαν Ρενουάρ

Φωτογραφία: Ζαν Μπασελέτ

Μοντάζ: Μαργκερίτ Ρενουάρ, Μαρτ Ουγκέτ

Χώρα : Γαλλία (A/M)

Διάρκεια: 110'

Προβολή Δευτέρας: Ώρα 7.00 μ.μ.

Προβολή Τρίτης: Ώρα 9.30 μ.μ

Διακρίσεις: 2 Βραβεία και υποψηφιότητες Bodil Awards 1966 Βραβείο καλύτερης ευρωπαϊκής ταινίας.

Online Film & Television Association 2006 Βραβείο ταινίας μυθοπλασίας (Hall of Fame)
Village Voice Film Poll 1999 υποψηφιότητα καλύτερης ταινίας του αιώνα

Πρωτότυπη, σεναριακά ιδιοφυής και σκηνοθετικά αζεπέραστη.

Όλα ξεκινούν σαν μια ελαφριά φάρσα, μια κωμωδία δωματίου όπου τα φλερτ και τα ερωτικά μυστικά κινητοποιούν τους χαρακτήρες και καθοδηγούν την ίντριγκα. Καθώς εκείνη όμως περιπλέκεται όλο και περισσότερο, ο **“Κανόνας του Παιχνιδιού”** φανερώνει το σκοτεινό του πρόσωπο. Χωρίς η αφήγηση να χάνει ποτέ τη μελωδική, αέρινη αίσθησή της, ο **Ρενουάρ** βγάζει από το ντουλάπι της ιστορίας έναν έναν όλους τους σκελετούς που η γαλλική μπουρζουαζία κρατά

κρυμμένους κάτω από το πανάκριβο χαλί.

Συνδυάζοντας μοναδικά το τραγικό με το διασκεδαστικό, ο **κορυφαίος Γάλλος σκηνοθέτης περιγράφει όπως κανείς έως τώρα την “κρυφή γοητεία” μιας κοινωνίας παραδομένης στην υποκρισία και τη βουβή απειλπισία.** Με όρους ταξικής σύγκρουσης και με κινηματογραφικούς κανόνες ανυποψίαστης κομεντί υπογράφει το αριστούργημά του. Είναι μετρημένες στα δάχτυλα οι φορές που το σινεμά έχει πει –και έχει δείξει– τόσο σκληρές αλήθειες με τόσο κομψό τρόπο και ίσως η μόνη που έχει απεικονίσει τόσο πειστικά την αβάσταχτη ελαφρότητα του ανθρώπινου είναι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΤΣΗΣ

Το πολυπρισματικά αποκαλυπτικό κάθε φορά που έρχεσαι αντιμέτωπος μαζί του αριστούργημα του Ζαν Ρενουάρ σε επανέκδοση που υπενθυμίζει τα βασικά: του σινεμά και της ζωής.

Σε ένα διαρκές παιχνίδι με τον θεατή αλλά τελικά και την ίδια την προκαθορισμένη ιστορία του σινεμά, ο Ζαν Ρενουάρ προσπαθεί να προκαταβάλλει ήδη από τους τίτλους τη φύση μιας ταινίας που - ειρωνικά, έως και τραγικά θα τολμούσε να πει κανείς - βρίσκεται εκτός κανόνων από το πρώτο μέχρι το τελευταίο της αριστουργηματικό δευτερόλεπτο.

«Δραματική φαντασία» (Fantaisie dramatique) είναι ο πρώτος χαρακτηρισμός για μια ταινία που ακουμπάει τόσο πολύ στην πραγματικότητα ώστε να αποκλείει ολοκληρωτικά ή να περικλείει στην ολότητά της την οποιαδήποτε φαντασία, την ίδια στιγμή που τρέχει με πείσμα αλαζόνα στρατιώτη πάνω σε ένα ναρκοπέδιο κωμωδίας, που έρχεται με «δραματική» ταχύτητα από τον Μολιέρο, τον

Μπορμαρέ, τον Μαριβό και τον Τσάπλιν σαν μια φυσική συνέχεια μιας παράδοσης καταδικασμένης κι αυτής να ανατρέπεται την ίδια στιγμή που γεννιέται.

Και το παιχνίδι με την πραγματικότητα και τη φαντασία, το φαινόμενο με το φαινομενικό, το τραγικό με το αστειό συνεχίζεται:

Αυτή η ψυχαγωγία, που η δράση της τοποθετείται στην αυγή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, δεν υποστηρίζει ότι είναι μια σπουδή τρόπων. Οι χαρακτήρες που παρουσιάζει είναι απλά γέννημα φαντασίας.»

Προσφέροντας ένα εγχειρίδιο αποκωδικοποίησης αυτού που θα ακολουθήσει, ο Ρενουάρ προειδοποιεί ουσιαστικά κάθε αναποψίαστο πως αυτή η ταινία θα είναι όσο κυριολεκτική τόσο μεταφορική. Μια σπουδή πάνω στην ανθρώπινη κατάσταση, την ηθική και τη φάρσα, ένα «δοκίμιο» πάνω στο ψέμα και την αλήθεια, την υποκρισία και την ανάγκη των ανθρώπων να κρύβουν κάτω από στρώσεις κοινωνικής τάξης την αταξία των συναισθημάτων τους, των επιθυμιών τους, των ενοχών τους και των μικρών ή μεγάλων αποφάσεων που δεν θα τολμήσουν να πάρουν ποτέ.

Ο Ρενουάρ λείει ψέματα για να πει τις μεγαλύτερες αλήθειες. Ο «Κανόνας του Παιχνιδιού» είναι η σπουδαιότερη «σπουδή τρόπων» που γυρίστηκε ποτέ. Οι χαρακτήρες του είναι υπαρκτοί άνθρωποι - καθρεφτίζουν ανατριχιαστικά ακόμη και σήμερα τον κάθε ένα από τους θεατές. Και η λέξη «ψυχαγωγία» είναι ειρωνική με τον ίδιο τρόπο που είναι πάντα ειρωνική η ανθρώπινη κωμωδία, όταν απλώνεται πάνω από το ιστορικό γίνεσθαι ξεγελώντας για τις προθέσεις της, την κριτική της, την βαθύτερη ουσία της.

Σε ένα αεροδρόμιο του Παρισιού, ένα αεροπτόρος φτάνει θριαμβευτής έχοντας πετάξει από την Αμερική στην Ευρώπη, για την αγάπη μιας γυναίκας που δεν βρίσκεται εκεί για να τον υποδεχτεί. Εγκλωβισμένη μέσα στο εξοχικό της, σύζυγος ενός μαρκησιού, η γυναίκα αυτή θα περιφέρει τη μελαγχολία της σε ένα Σαββατοκυριακό στη γαλλική εξοχή, εκεί που σε μια αυτοσχέδια σκηνή που στήνεται και ξεσπώνεται μέσα σε ένα βράδυ, ένας θίασος από ετερόκλητους «ηθοποιούς» θα πρωταγωνιστήσει σε μια παράσταση που παίζεται στο διηνεκές.

«Είναι μια γυναίκα της υψηλής κοινωνίας και η υψηλή κοινωνία διακατέχεται από αυστηρούς κανόνες», θα δικαιολογήσει ο ίδιος ο Ζαν Ρενουάρ (στο ρόλο - κλειδί του Οκτάβ που σοφά κράτησε για τον εαυτό του) την απουσία της γυναίκας από το αεροδρόμιο, δίνοντας το εφελήριο για να ξεκινήσουν οι διεργασίες. Η κάμερα δεν θα ξαναβγει εκτός από την έπαιυλη παρά μόνο για ένα «κυνήγι» λαγών - πιο αποκρυπτικό και τρομακτικό κι από το φόνο ή την παγκόσμια εκατόμβη που ευαγγελίζεται - και σε ένα πρωτοφανές, κινηματογραφικά και κυρίως αφηγηματικά, roller coaster, ο Ρενουάρ θα μετακινηθεί ανάμεσα σε ήρωες, αριστοκράτες και υπηρέτες, συζύγους, ερωμένες, «ξένους» και εθνικόφρονες, δωμάτια, σκάλες, κουζίνες, μαριονέτες και μπουντουάρ με μια κομψότητα που νιώθεις να σου παγώνει το αίμα.

Σαν μια απλή (περί απλότητας...) κωμωδία καταστάσεων, φάρσα σαν γαλλικό (βεβαίως) μπουλβάρ όπως όμως θα το γύριζε και θα το έπαιζε ο ήρωας του Ρενουάρ, Τσαρλς Τσάπλιν και με το βλέμμα στην «απιστία» όταν αυτή δεν έχει να κάνει μόνο με τον άλλον αλλά περισσότερο με τον ίδιο σου τον εαυτό, ο Ρενουάρ ανοίγει το βάθος πεδίου (τεχνικά και ιστορικά πριν από τον Ορσον Γουέλς και με μια δυναμική που κάνει το περιορισμένο σκηνικό του να μοιάζει τουλάχιστον με μια χαώδη μητρόπολη με ταυτόχρονες δράσεις στο προσκήνιο, το μέσο και το background) για να το αντιπαραθέσει με μια διάχυτη σαρωτική ελαφρότητα, από αυτήν που παραμένει διαχρονικά στο σινεμά και την τέχνη η μοναδική οδός για να μιλήσεις για τα πιο σοβαρά πράγματα. Τέμνοντας την ανθρώπινη υποκρισία, τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε άνθρωπος κρίνει τους άλλους για

να μην ανακαλύψει σε αυτούς έντρομος την αντανάκλαση του, παίζοντας με το βλέμμα που υπό τη σωστή γωνία αποκάλυπτε πάντα την αλήθεια (η σκηνή με τα κυάλια και τον σκίουρο στο δάσος) και παραμένοντας αδέκαστος (αλλά ποτέ μονοδιάστατος ή χωρίς τον διαχρονικό ανθρωπισμό του) με μια ολόκληρη τάξη που δεν κατάφερε να προβλέψει και εμποδίσει, αν δεν στήριζε επίσης την άνοδο του φασισμού, ο Ρενουάρ φτιάχνει με τον «Κανόνα του Παιχνιδιού» αυτό που θα μπορούσε να είναι ένας Μπουγιουέλ όταν όλα όμως μπορούν να εξηγηθούν.

«Το χειρότερο πράγμα σε αυτόν τον κόσμο, είναι ότι όλοι έχουν τους λόγους τους», θα συνοψίζει - πάλι - ο Οκτάβ λίγο μετά τη μέση της ταινίας, όταν πια ο Ρενουάρ έχει γίνει όχι ο απόλυτος κυρίαρχος ενός πρωτόγνωρου, πρωτοπόρου στίλ για την εποχή του, αλλά και ένας από τους μεγαλύτερους ανατόμους της ανθρώπινης κατάστασης - η οποία, κάτω από ένα ουμανιστικό πρίσμα (που οφείλει να είναι το μόνο που ενδιαφέρει κάθε καλλιτέχνη) - πάντα έχει τους λόγους της και για το καλό και για το κακό.

... Ο Ρενουάρ είναι εγκλωβισμένος κι αυτός ανάμεσά τους, επιλέγοντας να αλλάξει τις συντεταγμένες της ταξικής ανισότητας ανάμεσα στους καλεσμένους και το υπηρετικό προσωπικό, εκδίδοντας ένα αντιφασιστικό κατηγορώ.

Η ταινία του Ρενουάρ - η πιο ακριβή γαλλική παραγωγή όλων των εποχών μέχρι εκείνη τη στιγμή - για ένα διάστημα έπεσε στο κενό, ο Ρενουάρ την έκοψε παρά τη θέληση του και τελικά χρειάστηκαν πολλά χρόνια, μέχρι και το 1956 για να αποκατασταθεί σχεδόν στην ολότητα της όπως ακριβώς την είχε φανταστεί ο δημιουργός της. Και να ανακηρυχθεί ως ένα από τα αδιαφιλονίκητα αριστουργήματα στην ιστορία του σινεμά. Κάθε φορά πιο διάφανο, πιο πολιτικό, πιο απολαυστικό.

Το ρίσκο, η μόρφα, το μεγαλείο όσων τολμούν όχι μόνο να παίζουν αλλά και να και «παίζουν» με τους κανόνες.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΡΑΝΑΚΗΣ

JEAN RENOIR(1894-1979)

Σεναριογράφος, σκηνοθέτης και ηθοποιός, ήταν γιός του διάσημου ιμπρεσιονιστή ζωγράφου Pierre Auguste, με ευτυχισμένη παιδική ηλικία. Είχε αδελφό τον Pierre Renoir και ανηψιό τον Claude Renoir. Μετά το πέρας του πρώτου Παγκοσμίου πολέμου όπου κέρδισε το Croix de Guerre, άρχισε την παραγωγή ταινιών και παντρεύτηκε την Catherine Hessling (ήθελε να την κάνει μεγάλη σταρ), την οποία χώρισε το 1930, επίσημα το 1943. Την επόμενη σύντροφό του Marguerite Renoir, παρότι πήρε το όνομά του, δεν παντρεύτηκε ποτέ. Η εισβολή στη Γαλλία της Γερμανίας τον έστειλε στην Αμερική το 1941 και έγινε αμερικανός πολίτης. Έχει κερδίσει υποψηφιότητα για Όσκαρ, 11 βραβεία και 7 υποψηφιότητες. **Φιλμογραφία:** Le petit théâtre de Jean Renoir (TV Movie 1970), Il fiore e la violenza (1962), Le caporal épinglé (1962), Le déjeuner sur l'herbe (1959), Le testament du Docteur Cordelier (TV Movie 1959), Η Έλενα και οι άνδρες της (1956), French Cancan (1955), Η χρυσή άμαξα (1952), The River (1951), The Ways of Love (1950), Στην άβυσσο του πάθους (1947), Το ημερολόγιο μιας καμαριέρας (1946), The Southerner (1945), A Salute to France (Short 1944), Το ζήτημα του σκλάβου (1943), The Amazing Mrs. Holliday (1943), Swamp Water (1941), Tosca (1941), Ο κανόνας του παιχνιδιού (1939), La bête humaine (1938), La Marseillaise (1938), Η μεγάλη χίμαιρα (1937), Partie de campagne (Short 1936), Les bas-fonds (1936), La vie est à nous (1936), Το έγκλημα του κυρίου Λανζ (1936), Toni (1935), Μαντράμ Μποβαρ (1934), Chotard et Cie (1933), Boudou sauvé des eaux (1932), La nuit du carrefour (1932), Η σκύλα (1931), On purge bébé (1931), Le Bled (1929), Le tournoi (1928), Tire au flanc (1928), Το κοριτσάκι με τα στίρτα (Short 1928), Une vie sans joie (1927), Marquitta (1927), Sur un air de Charleston (Short 1927), Nana (1926), La fille de l'eau (1925).